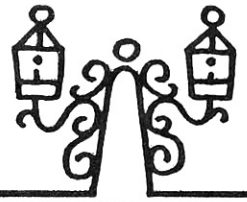

Franzéninkuja

Panu

Kotimatalla Kajaaninkatua huomasin jälleen kerran kääntänyt Franzénin talon kulmalta suoraan Suomen pankin seinänvierustaa alas Asemakadulle ja jälleen kerran juolahti mieleeni, että...

Kun puretun Kauppahotellin paikalle rakennettu uusi talo nyt näyttää valmistuvan, vapautuu alussa mainitsemani kuja jälleen kävelykujaksi, jolle luontevasti osaa pyörähtää osa niistä ihmisistä, jotka poistuvat pankinkulmalla pysäköivistä onnikoista. Samoin kuin yksi ja toinen kiiruhtaa sitä kautta toiseen suuntaan em. linja-autopysäkillä. Nyt on sopiva hetki antaa nimetömälle kujalle nimi:

Franzéninkuja.

Ei kai mikään ole tälle kulkuväylälle sen sopivampi nimi! Toisella puolella on Franzénin talo, vastapäätä Kajaaninkadun toisella puolella Franzéninpuisto runoilijapiispan patsaineen. Itse asiasa kujan nimi voisi yhtä hyvin olla F. M. Franzénin kuja, tässä tapauksessa sanat erillään. Kuja on osoitteeton, jo-

ten konstikaskin nimi käy, ei kiusaa kirjeenkirjoittajia paremmin kuin postiaakaan.

Ottaisikohan nimistötoimikunta kopiksi aivan tällä puheella!

Kaikki eivät välttämättä tiedä, että Franzénin talolla ei ole suoranaista kytkentää runoilija Franzéniin. Eli ja kuulihan itse V. A. Koskenniemiinkin siinä uskossa, että se oli runoilijan syntymäkoti. Runoilija Kallion syntymäkodista sillä paikalla on kivijalka jäljellä, siksi hänellä on muistolaatta talon seinässä. Ja Sara Wacklinin laatta taas on sen takia, että juuri siinä talossa mamselli Sara Franzénilta vuokratussa huoneistossa "piti" tyttökouluun 1830-luvun alkuvuosina.

Talon viimeksimainitussa vaiheessa omistanut ja sen sellaiseksi myös rakennuttanut Franzén oli **Johan Franzén**, Frans Michaelin pikkuveli, kauppaneuvoskin jo silloin. Härnösandin piispaksi päätyneet F. M. Franzén ehti vieraila tässä talossa vain yhden kerran, kesällä 1835, jolloin

hän menen tullen Haaparannan kautta kävi viimeisen kerran syntymä- ja koulukaupungissaan. Ja ainakin silloin siellä vieraili myös Elias Lönnrot, pienemmistä kuuluisuuksista puhumattakaan.

Vieraillessani tuonoin "Franzénissa" kertoi ravintolan emäntä, että eräänä päivänä sitä ennen heillä oli pistäytynyt hieman kiireinen matkamies, joka oli esittäytynyt — Frans Michael Franzéniksi. Johan jotakin! Oli ollut läpikulmatkalla tervehtimässä nimekaimansa patsasta ja huomannut sukunimikaiman kadun toisella puolella.

Uskottava juttu. Suomessa on Franzéneja, mutta minulle selvisi jo aikoja sitten, että on kaksi sukua. Oulun Franzéneja eli mainitun Johan Franzénin jälkeläisiä ei ole paljon, miehen puolelta vain yhdellä linjalla isä ja toisella kymmenellä oleva poika, jotka asuvat Ahvenanmaan saaristossa. Siitten on toinen suku, joka jossain vaiheessa on vain ottanut tämän historiasta kuulun nimen, olisikohan ta-

pahtunut ennen sukunimilain voimaantuloa. Oletan, että tämä Frans Michael kuuluu jälkimmäiseen sukuun, koska edellisen olen sukulaisten, "oikeiden Franzénien" kanssa perusteellisesti selvittänyt.

Näissä harrastuksissa selvisi sitten sekin, että koko Euroopassa ei ole yhtään runoilijapiispa Franzénin miespuolista Franzén-nimistä jälkeläistä. On käynyt niin, että sukua jatkaneet miespuoliset Franzénit siirtyivät Ruotsista kaukomaille. Tällä hetkellä heitä joltisellakin varmuudella elää Australiassa, Amerikan Yhdysvalloissa ja — Samoaja Tonga-saarilla! Esimerkkinä mainittakoon, että piispa FMF:n pojanpojan poika Frans James Alfred Franzén (s. 1887) toimi kuvernementinlääkärinä Samoalla. Tukholman puhelinluettelosta löytyy kyllä monta sivua Franzéneja, mutta koesoitot osoittivat, että nimet oli otettu, milloin missäkin mistäkin syystä: isä tai isoisä sen oli tehnyt, kun esim. Fransson'oja oli jo muutenkin tarpeeksi...